

PRİMER BAŞAĞRILARI

Semptomdan tanıya gidiş

Migren ve Gerilim Başağrıları

Dr. Aksel Siva

Nöroloji Anabilim Dalı ve Baş Ağrısı Kliniği
İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul

GÜNCEL TIP AKADEMİSİ

17 - 19 Nisan 2009, Artemis Otel, BAFRA KKTC

Baş Ağrısı Sınıflaması - I.H.S. (2004)

Primer Başağrıları

- Migren
- Gerilim tipi BA
- Cluster BA vd Trigeminal Otonomik BA
- Diğer primer BA (yapısal lezyonlarla ilişkisiz)

*Cephalalgia 2004; 24 suppl 1: 1-160 & Cephalalgia 2005; 25: 460-465

Baş Ağrısı Sınıflaması - I.H.S. (2004)

Sekonder Başağrıları

- Kafa & boyun travması
- Kraniyo-servikal vasküler bozl.
- Vasküler olmayan intrakr bozl.
- İlaç kullanımı & bırakılması
- Kafa dışı infeksiyonlar
- Homoeostosis bozl.
- Kraniyo-fasiyal yapıların bozl.
- Psikiyatrik bozl.ilişkili BA

Üçüncü grup başağrıları

- Kraniyal nevraljiler ve santral kökenli fasiyal ağrılar
- Diğer başağrıları ve nevraljiler, primer yüz ağrıları

*Cephalalgia 2004; 24 suppl 1: 1-160 & Cephalalgia 2005; 25: 460-465

Başığrılı hastadan ÖYKÜ alırken....

Bırakın önce hasta "başığrısını" anlatsın!

- ✓ ...ama gereksiz bilgiyi sınırlayın;
- ✓ yönlendirici olmayın!
- ✓ seçici bilgi almaya yönelin

Öz / soy geçmiş bilgisi

Eşlik edebilecek hastalık ve durumların sorgulanması
(hastalık birlikteliği / ilişkili hastalıklar)

Psikiyatrik öykü & özellikler...

BAŞAĞRISI - Ne zamandan beri?

Başlangıç

- ✓ Ne zaman?
- ✓ Nasıl?
- ✓ Niçin?
- ✓ Nerede?

BAŞAĞRISI - Zamansal dağılım?

- ✓ Tek "episod" ?
- ✓ Ataklı seyir/ paroksizmal ?
- ✓ Kümeler halinde !
- ✓ Sürekli ?

BAŞAĞRISI - Ne sıklıkla geliyor?

- Saatte birkaç kez (icepick; nevralji; SUNA; PHC)*
- Günde birkaç kez (nevralji; cluster; PHC);
- Haftada birkaç kez (M; GBA);
- Ayda birkaç kez (M; GBA);
- Nadir (M; GBA);
- Hiç geçmiyor (SGBA; GSBA; Somatizasyon);
- Belirsiz!

*SUNA: Short-lasting Unilateral Neuralgiform headache attacks with cranial Autonomic symptoms
PHC: Paroxysmal Hemicrania; M: Migren; GBA: Gerilim Başağrısı; GSBA: Günlük Süregen Başağrısı

BAŞAĞRISI - Ne kadar sürüyor?

- 🕒 Saniyeler (nevralji, icepick, SUNA)
- 🕒 Dakikalar (CPH; atipik nevralji)
- 🕒 Saatler (M; GBA; Cluster < 3s)
- 🕒 Günler (GBA; M??)
- 🕒 Hiç Geçmiyor! (GSBA; GBA; Somatz)

BAŞAĞRISI - Nasıl?

Özellikleri

- Zonklayıcı (M; vasküler/inflamatuvar)
- Oyucu, yanıcı, korkunç (Cluster)
- Ağırlık, basınç, sıkıcı... (GBA)
- Şimşekvari (nevralji)
- Batıcı, keskin (icepick/idiopatik batıcı-BA)

BAŞAĞRISI - Nerede?

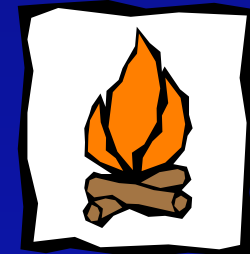
Yerleşimi

- Ense / boyun (M; GBA)
- Tüm baş (GBA; M)
- Tepe (GBA)
- Alın / şakaklar (M; GBA)
- Yarım baş ± yüz (M; akut sinüzit; dental; temp art)
- Bir göz çevresi (Cluster; M; göze ait; akut sinüzit)
- Kranial sinir alanları (nevraljiler, SUNA)
- Noktavi (nevralji !?, batıcı, nonspesifik)

BAŞAĞRISI - Ne derece ?

ŐİDDETI ?

- Günlük yaŐamını ne denli etkiliyor ?
(iŐini sürdürmesini / çalıŐmasını engelliyor mu?)
- Özel / sosyal yaŐamını ne denli etkiliyor ?

BAŞAĞRISI

Ağrıya eşlik eden diğer semptomlar ??

? Bulantı

? Kusma

? İştah değişikliği

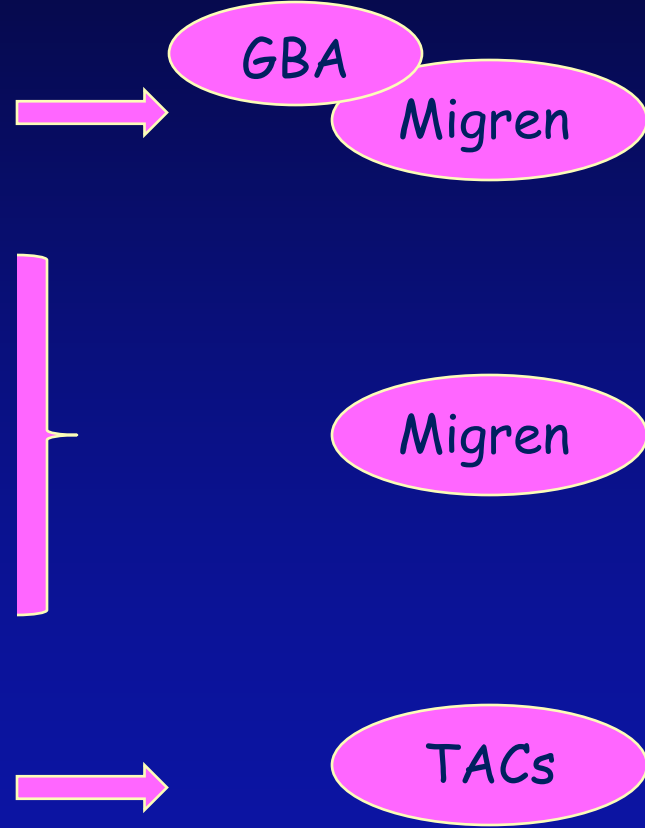
? Işıktan rahatsızlık

? Gürültüden rahatsızlık

? Kokudan rahatsızlık

? Hareketle ağrıda artış

? Otonom semptomlar*

*göz yaşarması, konj. iğnelenme, nazal konj ve akıntı, gözkapak ödemi, miosis, ptosis, yüz yarımında terleme.....

BAŞAĞRISI - Niçin? Ne zaman??

Tetikleyici etkenler.....

- Stress (GBA, M)
- Menstruasyon (M; Menstruel sefalji)
- Açlık-öğün atlama-oruç (M)
- Uyku düzensizliği (az/çok uyuma) (M)
- Besinler (bazı) (M)
- Alkollü içecekler (şarap, bira vd) (Cluster; M)
- Hava değişimleri - lodos! (M)
- Fizik egzersiz - sıcak?

Baş ağrısı uykudan uyandırıyor mu?

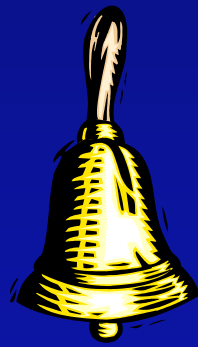
Baş ağrısı - uyku ilişkisi

- Migren: sabaha karşı (04-06); uyandırır; saatlerce sürer
- Cluster: uykunun ilk saatleri (00-01); uyandırır; 30-90 dk
- Episodik Gerilim BA: sabah uyanırken (06-07); saatler
- Hipnik BA: gecede bir-iki kez; uyandırır; 30-60 dk
- Uyku Apne BA: sabaha karşı-uyanırken; bir-iki saat?
- KIBAS : sabaha karşı, başta kısa süre, sonra uzama ve gün içinde hafifleyerek/dalgalanmalarla sürme

Hiçbiri kesin değil!!!

BAŞAĞRISI - Hep aynı tipte mi?

- Kombine BA (M + GBA; vd)
- M + Menstrüel sefalji
- M - Auralı ± aurasız ± başağrısız aura

Başağrısında farklılaşma
tehlike işareti olabilir,
yeniden değerlendirme !!!

BAŞAĞRISI - İlaç kullanımı??

Semptomatik?

Analjezik, ergotamin, triptan vd?

- Hangi ilaç?
- Hangi dozda?
- Tek / çok ilaç?
- Ne zamandan beri?
- Ne sıklıkta ???
- ETKİ ?

Kronik migren
GSBA
Kötü ilaç kullanımı BA

BAŞAĞRISI - İlaç kullanımı??

Profilaksi ?

Halen / daha önce

- Hangi ilaç?
- Hangi doz?
- Ne zaman?
- Yan etki?
- ETKİ???

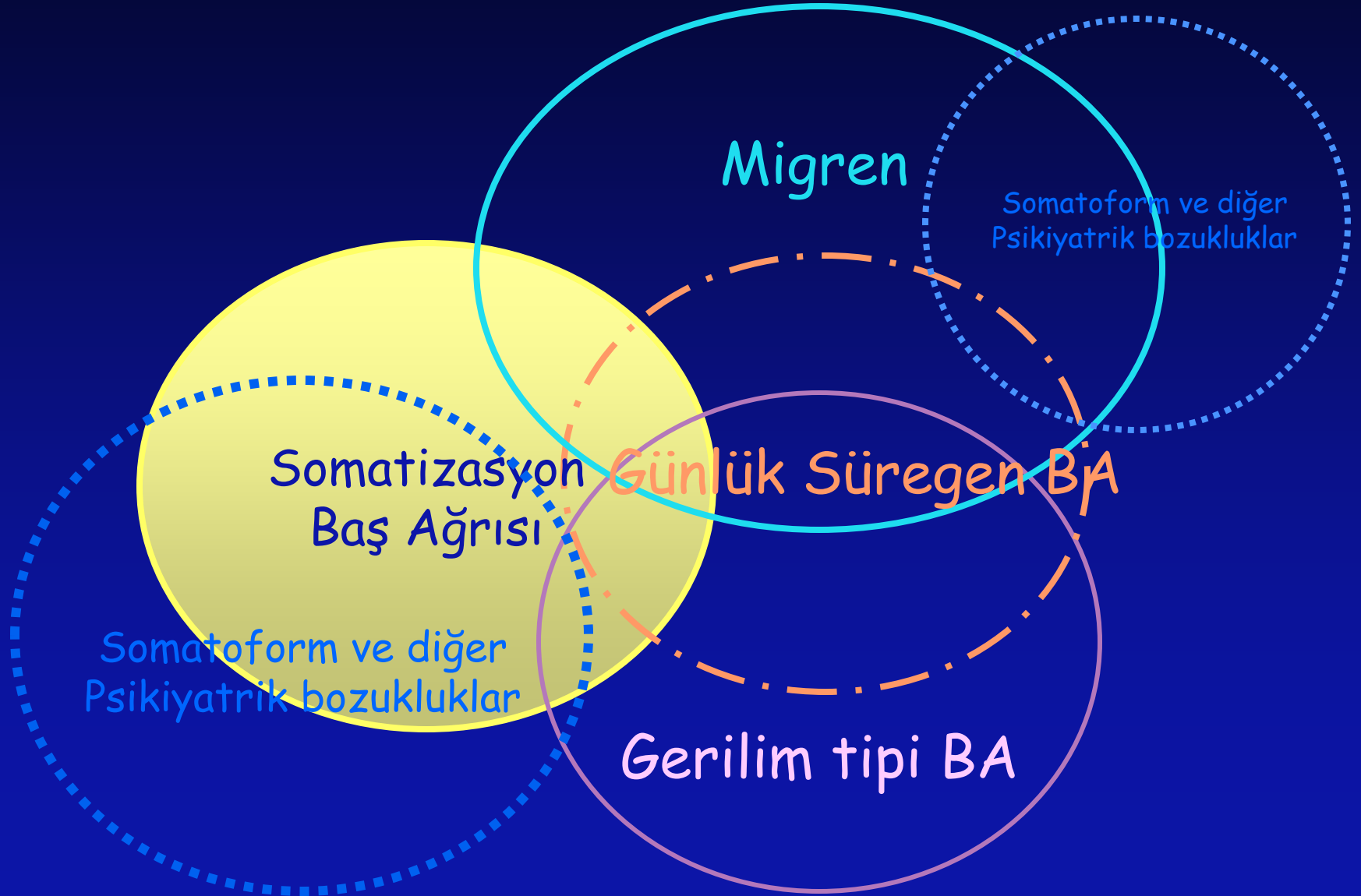
tedavi yanıtından (\pm) tanı
tedaviyi
yineleme/yenileme

Psikolojik durum ???

- ❖ Yüz ifadesi!!!
- ❖ Uyku düzeni?
- ❖ İştah değişikliği?
- ❖ Yaşam özellikleri! / eşle - işle sorun?
- ❖ Korku / evham?
- ❖ Üzüntü / sıkıntı varlığı?

Örtüşen Baş ağrısı Sendromları

Başığrılı Hastada Yanılgılar!!!

UNUTULMASIN !!!

(İstisnalar dışında)

Akut sinüzit akut şiddetli başağrısına yol açar

Ancak kronik sinüzit kronik başağrısına yol açmaz

Servikal spondiloz kronik başağrısı nedeni değildir